

Höstbål

Cirka 400 personer deltog på sista lördagen i augusti i höstbål ceremonier på ett tiotal platser på Öland och längs med Kalmarsundskusten. Arrangörerna var Ölands Vattenråd, Norra Möre Vattenråd och vattenrådet för Bruatorpsån-Grisbäcken-Brömsebäcken. Med Höstbålet eller Höstelden vill vi dra uppmärksamhet till Östersjöns framtid. Det gemensamma temat i år var plast och mikroplast i våra hav. Ett faktablad och en tipspromenad togs fram. Gemensamt tema och marknadsföring för Höstbål/Hösteld 2018 planeras.

Bättre lokal vattensamverkan

I samverkan med Uppsala Universitet/Swedest har vi påbörjat ett arbete som stöttar vattenråden att få bättre förankring och deltagande och ta fram mål och åtgärdsförslag. En workshop genomfördes i november, en större workshop planeras till 23 januari 2018.

Rapportering vattenrådsarbete

1. Tjust vattenråd
2. Botorpströmmens vattenråd
3. Marströmmens och Viråns vattenråd
4. Ölands vattenråd
5. Emåns Vattenråd
6. Alsteråns vattenråd
7. Ostkustens Vattensamling (Norra Möre, Ljungbyåns och Hagbyåns-Haltorpsåns Vattenråd)
8. Vattenrådet för Bruatorpsån, Grisbäcken och Brömsebäcken

1. Tjust vattenråd

- I Gamleby fiskeklubbs regi har vattendragsvandringar ägt rum.
- Informationsinsatser och möten om åtgärder i jordbruksmark till lantbrukare
- Deltagit i dialogmöten och lärande för hållbar utveckling samt hav och vatten konferens i Göteborg.
- Föreläsningar vid två tillfällen i samarrangemang med andra aktörer. *Vattenbrist, Vad är en vattenförsörjningsplan* samt *Fågelsjöar och våtmarker- en renare Östersjö*.
- Stöd i ett skolprojekt- *Vattnet i vårt liv*. Riktat mot årskurs 5. Var kommer vattnet vi dricker ifrån, hur renas det och hur renas vatten i naturen?
- Tillsammans med naturum Västervik har vattenskola erbjudits.
- Deltagit i nätverk med andra vattenråd och med att ta fram en gemensam film.

2. Botorpströmmens vattenråd

- Deltagit i nätverk med andra vattenråd och med att ta fram en gemensam film.
- Föreläsning med Ellen Bruno från naturskyddsföreningen.
- Deltagande i ett flertal möten rörande regleringen av Sjön Yxern
- Deltagit i dialogmöten och lärande för hållbar utveckling samt hav och vatten konferens i Göteborg.

3. Marströmmens och Viråns vattenråd

Generellt är det rätt så låg aktivitet inom vattenråden om man ser till planerade och igångsatta aktiviteter under året. Båda föreningarna har dock regelbundna styrelsemöten. Virån- och Oskarshamnsbygdens vattenråd har möte varje månad och Marströmmens vattenråd har numera möte varannan månad. En utmaning verkar vara att hitta rätt människor som inte enbart går på möten men också driver arbetet framåt mellan de gånger vi ses fysiskt.

Marströmmen

Under hösten skulle det ha skett en vattendragsvandring med Emåförbundets hjälp. Detta rann dock ut i sanden då ingen ville ta på sig uppdraget att vara bollplank med Emåförbundet. Jag försedde styrelsen med kontakter och tog även en inledande diskussion med Emåförbundet som var positiva men krävde lite mer input från styrelsen för att ha något att jobba med.

Några andra aktiviteter har inte varit inplanerade under året. En informationsbroschyr har tryckts upp med allmän info om avrinningsområdet och vattenrådets roll.

Virån/O-hamnsbygden

Denna förening har tidigare år drivit en del frågor främst kring Döderhultsbäcken.

I år har man tagit upp frågan om fiskväg vid dammen i Fårbokvarn som ägs av ABB. Detta rör Viråns norra förgrening.

En förprojektering ska ske och styrelsen har försetts med information kring hur de kan finansiera en sådan för att sedan kunna presentera detta för ABB innan våren 2018.

2018 ska nämligen dammluckorna renoveras och då vore det lämpligt med en miljöanpassning samtidigt, särskilt när dammen ligger i ett Natura2000-område.

4. Ölands Vattenråd

<http://www.vattenorganisationer.se/oland/>

I styrelsen finns representanter från markägare, sportfiske, yrkesfiske, naturskyddsförening, lantbrukare och campingnäring.

Sedan november 2016 har vattenrådets verksamhet varit:

- Bevakning av Gripen Gas AB undersökningstillstånd. Just nu måste företaget lämna in en arbetsplan till Bergsstaten.
- Kunskapskväll i november 2016 om vattnets förekomst och betydelse i historiskt perspektiv. Jan-Henrik Fallgren berättade om sin kartläggning av de våtmarker som var tätt kopplade med den historiska bebyggelsen. Nu finns ungefär 1/7 av den ursprungliga våtmarksytan kvar på Öland.
- Vårexkursion till gäddlek i Harfjärden där vi också fick en presentation av Linnéuniversitetets undersökning på gäddpopulationen i våtmarken.
- Vårexkursion till Frösslundabäcken och visning av bäckekologi. Med hjälp av håvar och vanner fick deltagarna se på livet i en bäck.
- Vattenrådet har fått pris för sitt arbete. I maj erhöll pris från Ölandsstiftelsen 150 000 kr. Medlen kommer att fördelas av styrelsen till åtgärder som gagnar Ölands vatten.
- Banderollerna med texten Save water har varit upphängda längs väg 136 stora delar av året.

- I samverkan med andra vattenråden har vi deltagit i filmutbildning och medverkan i kommande informationsfilm.
- Medverkan med information och samtal på Mat i världsarvet, en matfestival för det öländska kulturlandskapet.
- Medverkan i Ottenby Naturrums LONA-projekt genom klasseskursioner som fått se och undersöka livet i Östersjön.
- Höstbål för Östersjön den 26/8 anordnades i sju hamnar, Böda, Sandvik, Kårehamn, Stora Rör, Blälinge, Degerhamn och Gräsgård. Ytterligare minst två hamnar ordnade egna höstbål. Samverkan med vattenråd i Torsås och Kalmar om tema plast och mikroplast i havet.
- Skrivelse till kommunstyrelserna med förslag på långsiktiga åtgärder och samverkan för ökad grundvattenbildning.
- Kommande kunskapskväll 9/11 Det öländska lantbrukets vattenvardag med presentationer av olika lantbruksföretags inriktningar och hur de hanterat vattenbristen och ser på vattenbrist i framtiden, samt paneldiskussion.
- Nyhetsbrevet har utkommit med två nummer. Där redogör vattenrådet för aktiviteter och rapporterar från verksamheten.

Foton Staffan Arvegård

Vattendragsvandring vid Frösslundsbäcken på Öland, maj 2017

5. Emåns Vattenråd

www.eman.se

Emåförbundet är verksamt som vattenråd för Emåns avrinningsområde samt norra delen av kustområde 74/75 där bl.a. Lillån med mynning i Mönsterås ingår. Under det senaste året har vattenrådsarbetet i huvudsak kretsat kring assistans till de kommuner som finns inom området i deras vattenrelaterade arbete. Bl.a. har Emåförbundet deltagit i möten och utfört praktiskt arbete i:

- Mönsterås kommun avseende en damm i Lillån samt Lona-projekt "Skolkvillen".
- Hultsfreds kommun avseende dagvattenprojekt och åtgärder vid en damm tätorten,
- Oskarshamns kommun avseende etablering av flödesmätning i vattendrag,
- Vetlanda kommun avseende bl.a. dagvattenåtgärder i samband med ny villabebyggelse,
- Eksjö och Nässjö kommuner inom ramen för etablerade vattengrupper.

Emåförbundet har deltagit på ett antal aktiviteter för allmänheten, bl.a. Gäddans dag i Mönsterås, Kvillsforsdagen och Fliserysdagen, där man bl.a. haft vattenskola för barn och presenterat Emåförbundets verksamhet.

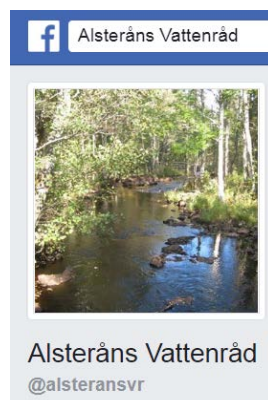
En studieresa för alla intresserade inom Emåförbundets verksamhetsområde anordnades under våren 2017 för att få närmare inblick i sportfisketurismen i Mörrums verksamhet och hur denna kan relateras till Emån.

Slutligen har Emåförbundet deltagit vid styrelsemöten för systervattenråden Marströmmen och Virån, för att berätta om sin verksamhet, samt hur man ser på dessa vattenråds möjligheter att komma igång med åtgärdsarbete och nå framgång i sitt vattenrådsarbete.

6. Alsteråns vattenråd

<http://www.vattenorganisationer.se/alsteransvr/>

Alsteråns Vattenråd har under året arbetat med ett samverkansprojekt med kommunerna. Syftet är att utveckla samverkan med kommunerna och följa upp det lokala åtgärdsprogrammet för Alsteråns avrinningsområde. Ett större möte med samtliga kommuner i avrinningsområdet har genomförts under våren samt ett möte hos respektive kommun under hösten. Slutredovisning i december. Ett utredningsprojekt om vattenkvaliteten i Sjön Hultbren pågår, flera aktörer med sjön som recipient deltar.

Alsteråns Vattenråd har en egen Facebooksida, liksom Ölands Vattenråd och (Ostkustens) Vattensamling.

7. Ostkustens Vattensamling

(Norra Möre, Ljungbyåns, Hagbyåns-Halltorpsåns vattenråd)

www.vattensamling.se

Hagbyåns-Halltorpsåns vattenråd och Ljungbyåns Vattenråd har initierat ett stort åtgärdsprojekt med Kalmar kommun som projektägare "Levande vattendrag, samordnade biotopåtgärder". Projektet startades våren 2017.

Syfte är att öppna upp fria vandringsvägar samt öka biologisk mångfald i vattendragen. Åtgärder som kommer göras är att skapa omlöp, våtmarker, lekbottnar för fisk, boplatser för fåglar, dammar för grodor samt livsmiljöer för insekter. Exkursioner och studiebesök ingår också. Projektplanen var ett resultat av flerårigt arbete i vattenråden med biotopkarteringar, samtal med markägare och prioriteringar. Pengar kommer från Havs och Fiskerifonden, Miljöfonden och Nybro och Kalmar kommun. Vattenråden står för kunskap, kontakter/samverkan, tid och styrgrupp.

Under hösten har 22 nya lekbottnar skapats i Hagbyån och Halltorpsån och har arbetet börjat med en biotopvårdsplan i Ljungbyån. Andra åtgärder ligger i planeringsfas. Åtgärdsarbetet pågår 2018 och 2019.

Norra Möre Vattenråd ingår i ett projekt med Sportfiskarna, Hushållningssällskapet och Kalmar kommun och restaurerar livsmiljöer för vandrande fiskarter i Snärjebäcken. De första 3 kilometer av vattendraget är nu restaurerade.

Vattenrådet är också engagerad i kommunens jordbruksatsning i norra kommundelen. Under våren organiserade vattenrådet en utbildning till jordbrukare i området. Till 2018 och 2019 planeras nu ett antal nya våtmarker, platser för strukturkalkning och andra vattenåtgärder.

Som del av projektet LOVA vattenrådskartan har det tagits fram en digital karta för planering och återkoppling av åtgärder. Kartan används främst under vattenrådsmöten. En publik karta presenteras under vintern på vattenrådets gemensamma hemsida.

Norra Möre vattenråd organiserade Höstbål för Östersjön, 3e år i rad.

Norra Möre och Ljungbyåns Vattenråd och Kalmar kommun har organiserat vattenväsenvandringar i Krankelösaholm och utvecklat ljudvandringar med Vattnets Väsen. Ljudvandringarna är självguide vandringer genom Stensö och Krankelösaholm som riktar sig till barnfamiljer och barngrupper. Vi använder appen Tidsmaskinen. Under vandingen leder väsen Jord deltagare genom en berättelse. Genom detta vill vattenråden engagera nya målgrupper i vattenfrågor.

Alla tre vattenråd samverkar i en kommunikationskampanj kring **Giffria trädgårdar**. I våras organiserade arbetsgruppen en föreläsning och ett antal öppna trädgårdar. En hemsida www.giffriträdgård.se och en broschyr framställdes med info och tips.

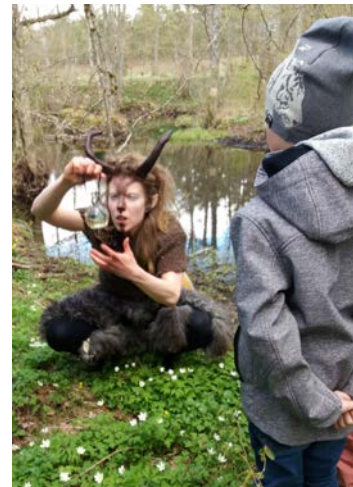
Vattenråden samverkar också med **Skolprojektet Vattendetektiver**. Skolprojektet fortsätter tack bidrag Leader SydOst i hela grundskolan.Handledning till lärare, hemsida, exkursioner, gästbesök och fortbildning.

Ett brädspel Fiskvandringsspelet har utvecklats och används i klassammanhang och gruppmöte med vattenråden. www.vattendetektiver.se

Styrelsemedlemmar i de tre vattenråd och kommunpolitiker från Kalmar och Nybro har deltagit i en **studieresa** till Kävelingeåns vattenråd i Skåne.

Biotopvårdsarbete vid Hagbyån, augusti 2017

Vattenväsenvandring vid Ljungbyån, april 2017

8. Vattenrådet för Bruatorpsån, Grisbäcken och Brömsebäcken

<http://www.vattenorganisationer.se/bruatorpsan/>

Vattendragsvandring. Ett 15 personer trotsade det lynniga aprilvädret och deltog på vattendragsvandringen annandag påsk. Under vandringen besöktes Grisbäcken där diskuterades kalkning, utterns återkomst, vatten och vattenkvalité, våtmarker, biotopvård och om mätprojekt och vik till vik - projektet som länsstyrelsen håller i. Resan gick vidare till Brändegårde där diskuterades LOVA projektet Grisbäcken steg 2. Fokus är att hålla kvar näring i åkermarken. Åtgärder som strukturkalkning av lerrick mark och sedimentfällor diskuterades. Resan avslutades i Torsås samhälle och ödet. I detta område har ett antal åtgärder genomförts med fokus på magasinera och hålla kvar vatten. I samverkan med kommunens och gara park har flera tillgänglighet och rekreation åtgärder genomförts.

Nominerade – Torsås kommun, Vattenrådet för Bruatorpsån, Grisbäcken och Brömsebäcken samt Torsås kustmiljögrupp blivit nominerade till 2017 års vattenpris Sjöstjärnan.

I samband med årsmötet genomfördes en föreläsning av Torsås kommuns Henrik Juel om vatten och avloppssituationen i kommunen. Henrik berättade om dricksvattensituationen idag och i morgon samt vad som händer inom kommunen med fokus på VA- utbyggnad.

Höstbål. Vattenrådets genomförde sitt 2:a höstbål 2017. Ett 30 tal personer var på plats vid Dalskärs badplats för att delta i tipspromenad, grilla en korv och njuta av den underbara kvällen. Vid 20:30 tändes bålet. Precis som det gjordes på ett flertal platser runt om Östersjön. Temat för aktiviteterna var mikroplaster och plast i havet.

Kunskaps och arbetsdag restaurering av omlöp. Hushållningssällskapet Carl-Johan Månsson berättade om vikten av fria vandringsvägar och om fiskens vanor och möjlighet att vandra upp i vattendrag. Bemedlade med grepar, spadar och sekatorer försökte deltagarna att ta sig igenom vass, kaveldun och ris. Efter ett tag fick gruppen se sig besegrade då växligheten var alldeles för kraftig. Då arbetet inte gick att göras för hand kommer ett underlag tas fram och en restaurering kommer av genomföras av in och utlopp.

Elprovfiske i Bruatorpsån, Grisbäcken och Brömsebäcken. Med hjälp av Hushållningssällskapet har elprovfiske genomförts. Resultatet var ömsom vatten ömsom vin. Flera lekplatser visade sig vara mycket bra.

Tråkigt nog konstaterades också att en av kommunens bästa öring lekplatser saknade nu öring. Platsen hade tagits över av signalkräftan.

Samrådsmöte med länsstyrelsen i Olofsgården. Till mötet hade ideella krafter från Vattenrådet, Kustmiljögruppen, Naturskyddsföreningen med flera kommit.

Länsstyrelsen hade en genomgång om vattenförekomsternas status och vad det är som påverkar. Torsås kommun redovisade vad som görs och vad som planeras att göras både gällande tillsyn, projekt och VA-utbyggnad. Diskussion fördes om hur vi kan stödja varandra och vilka resurser behövs.

Deltagande på Ölands vattenråd kunskapskväll med fokus och diskussion runt vatten och att håla vatten.

Höstbål, en ny tradition vid Östersjöstranden (Dalkärs badplats)